

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi Intézet

Tanító alapképzési szak

**Médiavélemények a leányoktatásról és nőnevelésről az újkori
Magyarországon**

Belső konzulens:

Dr. Belovári Anita
adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:**

Neveléstudományi Intézet
Anyanyelvi
és Gyermek kultúra Tanszék

Készítette:

Rekettye Anna

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus

2024.

A nők és férfiak szerepe már az idők kezdete óta eltérő volt, ami nem meglepő-, biológiailag sem egyforma a két nem. Ez viszont egy olyan helyzet kialakulásához vezetett, ami a nők számos téren történő elnyomását eredményezte. Nyilvánvalóan vannak eltérések különböző földrajzi helyenként és kultúránkként, de ha az egyetemes történelmet nézzük, a nagy nevek jelentős része férfi. Felmerülhet a gondolat, hogy a férfiak valóban ennyivel alkalmasabbak a „fontos pozíciók” betöltésére a nőknél, vagy csak a lehetőségek hiányából adódik ez a felállás?

Dolgozatom során megannyi különböző forrás felhasználásával a nők „felébredését” kíváncsan áttekinteni, ezen belül is az oktatásban való részvételükhöz való jog kiharcolását, illetve az ezzel kapcsolatosan született médiában megjelent álláspontokat, véleményeket. Ehhez szükségesnek tartottam az újkori Magyarország általános nőhelyzetét is kielemezni.

Az intézményesült leányoktatás előtt a nők egyedül aligha boldogulhattak az életükben-, férjükre voltak utalva, aki eltartotta őket. A kor elvárásai szerint az asszonyok kiteljesülése a családi életben belül történhetett csak meg-, gyermekeket szültek és neveltek, vezették a háztartást. Számukra a műveltség nem hozhatott volna nagy hasznot, hiszen a munkaerőpiacon való elhelyezkedésük is jóval korlátozottabb volt-, viszont ezen magas műveltség megszerzésére aligha volt lehetőségük. Azonban a társadalmi, gazdasági változások, új eszmék fellobbanása fokozatosan hozzájárult ahhoz, hogy növekedjenek az igények. Egyre kevésbé volt elég a szegényes műveltség, egyre nagyobb szükség volt a munkába állásra.

Az otthoni, anyák általi nevelést szép lassan felváltották az oktatóintézetek, elsősorban vallási alapon (pl.: Szent Orsolya Rend, Angolkisasszonyok). Egyre nőtt az olvasni és írni tudó lányok száma, az intézményesült leányoktatással pedig egyre jobban kibővült a különböző tantárgyak oktatása. Habár jó ideig eltért a fiúk és lányok oktatásának tartalma és színvonala (ezáltal a továbbtanulási lehetőségeik sem voltak egyformák), idővel ez a különbség is egyre jobban eltűnt. Az iskolázott nők száma az újkor nagy részében még mindig nem érte el a férfiakét, ugyanakkor magukhoz képest szép eredményt értek el-, hiszen a nem létező intézményesült nőneveléstől eljutottak végül az egyetemi képzésig.

Megannyi véleményt publikáltak a témával kapcsolatban, ahol a nők kapnak hideget, meleget. Nem kivétel ez alól Teleki Blanka, aki jelen témában a nőnevelés egyik magyar úttörőjeként jelenik meg. Céljának egy magyar nemzeti szellemiségű nőnevelő intézet létrehozását tűzte ki-, amelyet meg is valósított végül. Az intézmény nyitását megelőzően azonban jó ideig nem vállalta fel saját, női mivoltját, miközben különböző újságokban hirdette

a leendő iskolát. Az ötlet általánosságban támogató reakciókat váltott ki, ettől függetlenül Blanka időnként nehézségekbe ütközött. Később, várfogságra ítéletének vádjai között szintén megjelenik lánynevelő tevékenysége, ami mögött jó eséllyel meglehetősen nőellenes hozzáállás rejtőzik.

Egy másik esemény, ami nagy visszhangot keltett, az Madách Imre nőellenes megnyilvánulása volt, melyre az első magyar leányiskola létrehozója, Veres Pálné válaszolt hosszasan. Madách a nők intellektusát, alkotói géniuszát kérdőjelezi meg, amire Veres Pálné a nők védelmére kel. Kifejti a női lét nehézségeit, és azt, hogy nem azért van sokkal kevesebb női „alkotás”, mert a nők nem képesek ilyesmire, hanem azért, mert a társadalmi helyzet nem ad rá lehetőséget számukra.

Nem voltak egyöntetű véleményen a nők egyetemre bocsátását firtatók sem-, míg egyesek beismerték, hogy a női nem is képes például az orvosi szerepkör betöltésére, addig mások teljesen elzárkóztak e gondolattól. Ezt az is mutatja, hogy míg elviekben megvolt a lehetőség arra, hogy női hallgatók vegyenek részt egyetemi oktatásban, a gyakorlatban ez egyáltalán nem volt megvalósítható-, egészen Wlassics Gyula rendeletéig. Ezt követően a nők a felső oktatásban is végre teret hódíthattak.

A nők tehát onnan, hogy kiszolgáltatottságban éltek életüket, minimális műveltség birtokában, eljutottak odáig, hogy saját lábukon is képesek megállni, és egyre több olyan területen tudnak érvényesülni, mint férfi társaik. A korábbi, jól megszokott rendszerből való kilépés egy hosszadalmas folyamat volt, melyhez megannyi tényező hozzájárult, az viszont biztos, hogy az ebben részt vevő, és emellett állást fogláló emberek kitartása elengedhetetlen volt hozzá. A médiavélemények sokrétűek-, voltak, akik egy az egyben a gonosszal egyenlőnek gondolták a nőket, voltak, akiknek rokonszenves szavai mögött megbújt némi lealacsonyítás, és voltak, akik valóban látták az értéket és lehetőséget a női nemből.